

ดร.วรพล โสคติยานุรักษ์

เลขาธิการ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

เปิดบ้านก.ล.ต.วันนี้ ผมขอเล่าสู่กันฟังเรื่อง การระดมทุนของกิจการธุรกิจ ซึ่งได้รับความนิยมในต่างประเทศอย่างต่อเนื่องในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา นั่นคือ การระดมทุนจากประชาชนรายย่อย ๆ หรือเรียกว่ามวลชน (CROWD) ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตที่เรียกว่า "Crowdfunding" ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่รู้จักกันมาพอสมควรแล้ว วันนี้ ผมจะเล่าให้ทราบว่า ในมุมมองของผู้กำกับดูแลและพัฒนาตลาดทุนนั้น คิดอย่างไรกับการระดมทุนแบบนี้...

Crowdfunding กำลังได้รับความนิยมอย่างมากในสหรัฐ หลายประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป รวมทั้งประเทศเทคโนโลยีชั้นนำในเอเชีย ประมาณตัวเลขคร่าว ๆ ในปี 2555 พบว่ามูลค่าการระดมทุน

โดยวิธีการนี้ทั่วโลกมีมูลค่ารวมกัน 2.7 พันล้านดอลลาร์ ทางโซนอเมริกาเหนือจะมีสัดส่วนมากที่สุดคือ 1.6 พันล้านดอลลาร์ รองลงมาคือทางยุโรป 950 ล้านดอลลาร์ เหตุที่ได้รับความนิยม เพราะเป็นช่องทางที่เปิดกว้างแก่ผู้ระดมทุนและผู้ลงทุน ทำให้เข้าถึงเงินทุนได้ง่ายกว่าการกู้ยืมจากธนาคารมีขนาดการลงทุนเท่าใดก็ได้ วิธีการก็สะดวก

ขั้นตอนการทำงานทั่วไป คือ ผู้ต้องการระดมทุนนำเสนอผลงาน ผลิตภัณฑ์ หรือโครงการที่ต้องการจะทำผ่านเว็บไซต์ที่เป็นตัวกลาง แล้วระบุงเงินลงทุนที่ต้องการ หากเป็นที่ถูกใจมวลชน หรือ CROWD แล้ว ก็จะได้รับเงินลงทุนเพื่อนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือโครงการตามที่เสนอไว้

สติฟ จ็อบส์ เคยกล่าวไว้ว่า "Innovation Distinguishes Between A Leader and A Follower" นวัตกรรมนั้น แยกผู้นำกับผู้ตามออกจากกันเมื่อธุรกิจมีนวัตกรรม ก็เท่ากับว่านำคนอื่นไปแล้วก้าวหนึ่งเราจึงเห็นว่าตอนนี้ นานาประเทศต่างต้องการสนับสนุนการพัฒนาด้านนวัตกรรมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่สร้างมูลค่าเพิ่มและช่วยพัฒนาเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด ทั้งฝั่งประเทศพัฒนาแล้วที่ต้องการดึงเศรษฐกิจออกจากช่วงถดถอยหลังวิกฤติทางการเงิน และฝั่งประเทศตลาดเกิดใหม่ ที่ต้องการผลักดันประเทศออกจาก Middle Income Trap รวมถึงไทย ก็ต้องเร่งพัฒนาธุรกิจที่อยู่บนฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์เพื่อยกระดับขีดความสามารถของประเทศอย่างยั่งยืนได้

ธุรกิจที่มีนวัตกรรม หรือความคิดสร้างสรรค์นี้ มักมีปัญหาด้านการเข้าถึงเงินทุน เพราะธุรกิจเหล่านี้ มักไม่มีสินทรัพย์มูลค่าสูงที่จะใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันในการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน แต่สิ่งสำคัญที่ธุรกิจเหล่านี้มี คือ สร้างมูลค่าเพิ่มจากความคิด หรือทรัพย์สินทางปัญญาที่อาจประเมินมูลค่าได้ยาก

ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการระดมทุนด้วยวิธี Crowdfunding นอกจากได้เงินทุนแล้ว ยังมีประโยชน์สำคัญด้านการตลาด ทำให้ทดสอบความต้องการของตลาดได้ โดยตอนที่นำเสนอแนวคิด หรือผลิตภัณฑ์ที่จะระดมทุน จะทำให้รู้กระแสตอบรับจากมวลชน ความเห็นที่ได้รับจากผู้ที่สนใจจะระดมทุน ก็สามารถนำมาเป็นข้อมูลปรับปรุงพัฒนาสินค้าและบริการได้ด้วย

เมื่อพิจารณาบริบทของไทย ซึ่งมีธุรกิจเอสเอ็มอีเกือบสามล้านราย ผมคิดว่า Crowdfunding นี้ น่าสนใจไม่น้อย เพราะต้นทุนการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินสูง และความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ ทำให้กิจการเกิดใหม่หรือกิจการขนาดเล็กมาก ยากจะเข้าถึงแหล่งเงินทุน เอสเอ็มอี 1 ใน 3 จึงเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้

ขณะที่การระดมทุนด้วยวิธี Crowdfunding มีต้นทุนการระดมทุนต่ำกว่า ผู้ก่อตั้งกิจการก็ไม่ต้องกระจายหุ้นมาก ทำให้คงความเป็นเจ้าของ การระดมทุนใช้เวลาสั้นกว่าเมื่อเทียบกับวิธีอื่น จากสถิติพบว่า เวลาเฉลี่ยระดมทุนจะอยู่ที่ 3 เดือน ขณะที่การระดมทุนผ่านธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital : VC) อยู่ที่ 6-12 เดือนขึ้นไป และโครงการที่ระดมทุนผ่าน Crowdfunding สำเร็จ มีแนวโน้มมากขึ้น ต่อมาจะได้รับความสนใจลงทุนจาก VC จากการสำรวจ พบว่า โครงการระดมทุนสำเร็จ 28% ได้รับทุนต่อจาก VC และผู้ลงทุนรายบุคคล (Angel Investor) อีก 43% อยู่ระหว่างหาหรือกับผู้ลงทุนสถาบัน

ดังนั้น Crowdfunding จึงเป็นทางออกที่ควรพิจารณา หากต้องการสนับสนุนกลุ่ม Innovative SMES เหล่านี้ที่มีความคิดและแผนธุรกิจที่น่าสนใจให้ระดมทุนเพื่อสานความฝันให้เป็นจริง หรือทำความจริงให้สำเร็จ ไกลกว่าที่ฝันไว้ ซึ่งท้ายสุดจะนำไปสู่การจ้างงาน และการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ

หากพิจารณาในส่วนของประโยชน์สำหรับผู้ลงทุน การระดมทุนด้วยวิธีนี้ เปิดโอกาสให้ผู้ลงทุนทั่วไป ร่วมเป็นเจ้าของกิจการที่น่าสนใจได้โดยง่าย รวมทั้งสามารถกระจายความเสี่ยงและมีโอกาสลงทุนในสินทรัพย์ประเภทความเสี่ยงสูง แต่โอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนก็มีสูงเช่นกัน (High Risk, High Return) โดยสามารถใช้เงินลงทุนไม่มาก จากเดิมที่ส่วนใหญ่จะมีแต่ผู้ลงทุนสถาบัน หรือกลุ่มคนที่มีฐานะเท่านั้นที่จะมีโอกาสลงทุนในธุรกิจเช่นลักษณะนี้ได้

มองในส่วนของประโยชน์กันไปแล้ว ในเรื่องของการลงทุน เราต้องคำนึงถึงเรื่องความเสี่ยงควบคู่กันไปด้วยนะครับเรื่องของ Crowdfunding มีความเสี่ยงหลัก ๆ ได้แก่ ความเสี่ยงจากการที่มีฉฉฉเข้ามาหลอกลวงโดยแฝงมาเป็นผู้ต้องการระดมทุน ความเสี่ยงจากการที่ธุรกิจล้มเหลว เพราะธุรกิจเป็นธุรกิจเกิดใหม่ มักมีความเสี่ยงสูง ที่ธุรกิจจะไปไม่รอด และเรื่องสภาพคล่องในการขายหุ้น เพราะอาจยังไม่มีตลาดรองรับ เป็นต้น

ในหลายประเทศต่างมีวิธีการป้องกันความเสี่ยงแตกต่างกันไป เช่น ในอิตาลี กิจการที่จะมาระดมทุน ต้องมีคุณสมบัติที่น่าเชื่อถือ เช่น ได้รับรองจากหน่วยงานรัฐว่าเป็นบริษัทนวัตกรรมที่เพิ่งเริ่มจัดตั้ง (Innovative

Startups) หรือต้องมีพนักงาน 1 ใน 3 ที่มีวุฒิปริญญาเอกหรือจบด้านการวิจัย หรือมีสิทธิบัตรและผ่านการรับรองจากหอการค้า และยังกำหนดให้ต้องมีผู้ลงทุนรายใหญ่ หรือผู้ลงทุนที่มีประสบการณ์ลงทุนอย่างน้อย 5% ในแต่ละโครงการเพื่อช่วยสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ลงทุนรายย่อยได้ระดับหนึ่ง ถึงจะนำเงินที่ระดมได้ไปใช้ในการดำเนินงานต่อไปได้

ยกตัวอย่างบริษัทไทยที่เป็นบริษัทเทคโนโลยีไทยแห่งหนึ่ง ประสบความสำเร็จในการระดมทุนผ่านเว็บไซต์ Kickstarter ที่เป็นเว็บไซต์เพื่อการระดมทุนแบบ Crowdfunding ชั้นนำของโลกด้วยการนำเสนอแอปพลิเคชันและอุปกรณ์ ที่ทำให้โทรศัพท์มือถือ ทำหน้าที่เป็นสแกนเนอร์คุณภาพสูง สแกนเอกสารต่างๆ ได้ โดยระดมเงินทุนได้ 106,683 ดอลลาร์ หรือ 3 ล้านบาท ซึ่งจะเป็นแรงบันดาลใจให้บริษัทผลิตสินค้าที่น่าสนใจอื่นตามมา

นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายบริษัทที่เป็นตัวอย่างที่ดีของการประสบความสำเร็จจากความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่สร้างขึ้น โดยหลายแห่งได้รับความสนใจจากธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital) และได้รับเงินร่วมลงทุนเป็นจำนวนไม่น้อยจากธุรกิจเงินร่วมลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น แอปพลิเคชันบนอุปกรณ์มือถือหลายแอปพลิเคชัน เช่น E-Book ศูนย์กลางซื้อขายสินค้า รีวิวร้านอาหาร เป็นต้น

สิ่งที่ผมมองเห็นจากวันนี้ไปจนถึงอนาคต คือ ยังมีธุรกิจเกิดใหม่ของไทยอีกมากที่มีแนวคิดดีๆ หากได้รับการสนับสนุน ให้ก้าวต่อไปได้ ก็จะเป็นตัวที่ช่วยสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจของได้อย่างยั่งยืนโดย Crowdfunding อาจเป็นทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจสำหรับธุรกิจเหล่านี้ ซึ่งอาจยังไม่พร้อมระดมทุนด้วยช่องทางอื่น เช่น การกู้เงินจากสถาบันการเงิน หรือการระดมทุนจากตลาดทุน เป็นต้น

แม้ Crowdfunding จะเป็นที่แพร่หลายในหลายประเทศแล้ว แต่ก็ยังคงเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย ซึ่ง ก.ล.ต. อยู่ระหว่างศึกษาและติดตามความเป็นไปในต่างประเทศอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถเริ่มพัฒนาช่องทาง การระดมทุนในลักษณะนี้ อย่างเป็นขั้นตอน มีประสิทธิภาพ โดยมีการกำกับดูแลอย่างสมดุล ที่คำนึงถึงทั้งฝั่งของผู้ที่จะระดมทุน ควบคู่ไปกับการมีกลไกป้องกันความเสี่ยงแก่ผู้ลงทุนได้อย่างเหมาะสมต่อไป
